

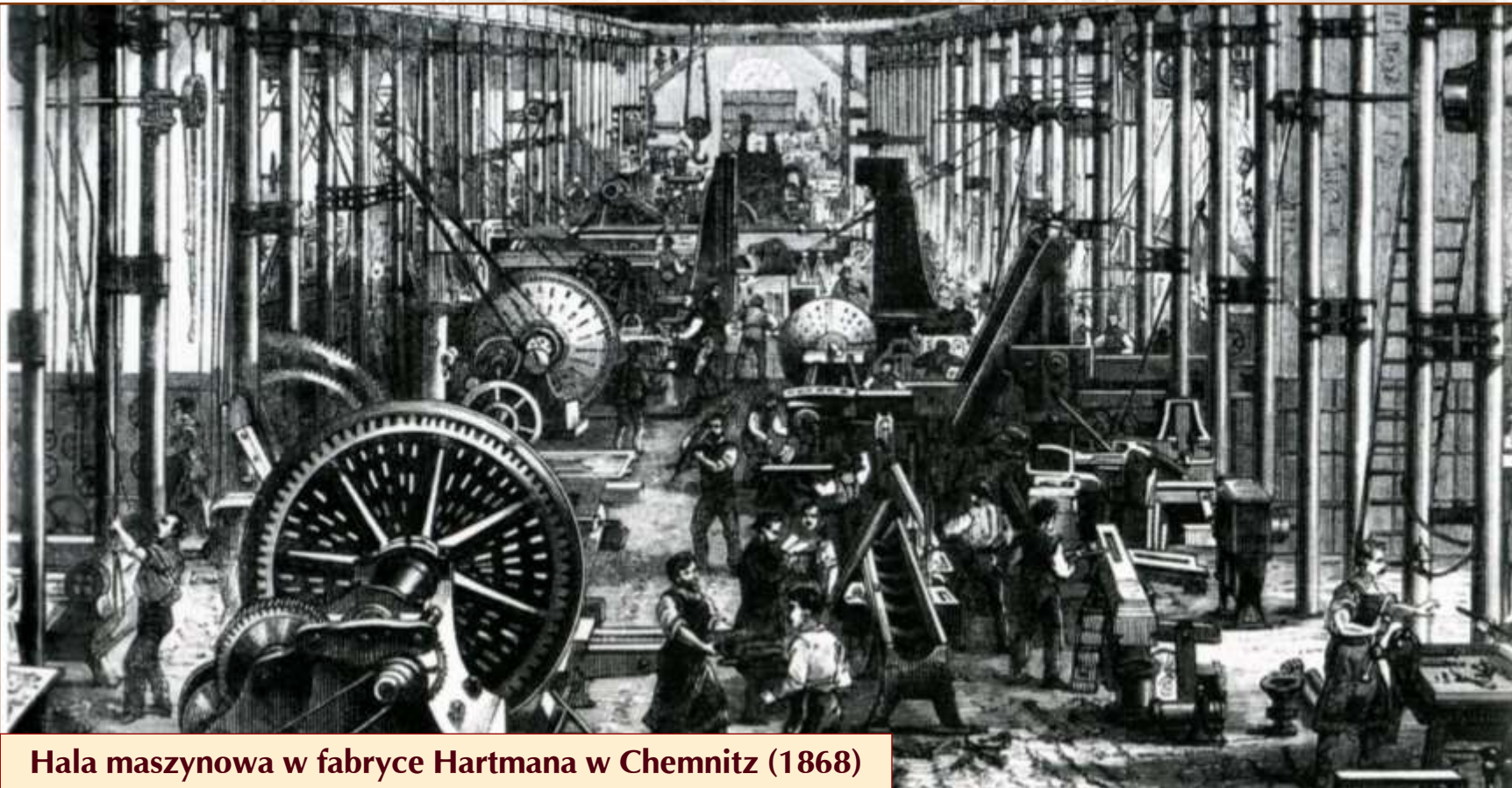

V. Przemysł

3. Zmiany w przemyśle na świecie

Przemysł dziś a życie kiedyś

- 🌐 Obecnie będąc gdziekolwiek widzimy nowoczesny sprzęt RTV i AGD.
- 🌐 Trudno jest nam zrozumieć, że jeszcze 300 lat temu nieliczne maszyny napędzane były jedynie energią wody lub siłą mięśni zwierząt.
- 🌐 Przedmioty codziennego użytku wytwarzano zaś w **zakładach rzemieślniczych** lub **manufakturach**.
- 🌐 Przemysł w obecnej formie zaczął się rozwijać dopiero w drugiej połowie XVIII w.
- 🌐 Właśnie wtedy dokonała się pierwsza **rewolucja przemysłowa**.

Hala maszynowa w fabryce Hartmana w Chemnitz (1868)

Czym zajmuje się przemysł

- 🌐 W ramach **przemysłu** wytwarza się produkty w sposób masowy, przy użyciu maszyn i zastosowaniu podziału pracy, zaspokajające potrzeby ludzi.
- 🌐 Przemysł zalicza się do wiodących działów gospodarki, gdyż dostarcza środków pracy wszystkim działom.
- 🌐 Jest to dział gospodarki narodowej:
 - 🌐 najmniej uzależniony od warunków klimatycznych i procesów biologicznych,
 - 🌐 w dużym jednak stopniu zależny od rozwoju nauki, techniki i wydajności pracy,
 - 🌐 decydujący o wzroście stopy życiowej większości społeczeństw współczesnego świata.

Przemysł opiera się na wykorzystaniu różnego rodzaju maszyn i urządzeń oraz odpowiednich kwalifikacji pracowników. Jego cechą jest zastosowanie podziału pracy, który usprawnia proces masowego wytwarzania towarów.

Podział przemysłu na sekcje i następnie działy

- 🌐 Funkcjonowanie zakładów przemysłowych ma zróżnicowany charakter.
- 🌐 Jedne z nich zajmują się wydobywaniem surowców, inne przetwarzają je na różnorodne produkty.
- 🌐 **Przemysł** został podzielony na **sekcje** w skład których wchodzi kolejno:
 - 🌐 **podsekcje, działy, grupy, klasy i podklasy.**
 - 🌐 W naszym kraju obowiązuje, zgodna ze standardami UE, **Polska Klasyfikacja Działalności (PKD)** Głównego Urzędu Statystycznego.
 - 🌐 Została opracowana w oparciu o **Międzynarodową Standardową Klasyfikację Rodzajów Działalności Gospodarczej (ISIC – International Standard Industrial Classification).**

P R Z E M Y S Ł

SEKCJE

- B -
górnictwo i wydobywanie

- C -
przetwórstwo przemysłowe

- D -
wytwarzanie i zaopatrywanie w
energię elektryczną, gaz, parę
wodną i gorącą wodę

- E -
dostawa wody, gospodarowanie
ściekami i odpadami, rekultywacja

DZIAŁY

- ✓ wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego
- ✓ górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego
- ✓ górnictwo rud metali
- ✓ pozostałe górnictwo i wydobywanie

- ✓ produkcja (wybrane przykłady):
- ✓ artykułów spożywczych
- ✓ wyrobów tekstylnych
- ✓ chemikaliów i wyrobów chemicznych
- ✓ urządzeń elektrycznych
- ✓ maszyn i urządzeń

- ✓ wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

- ✓ pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody
- ✓ odprowadzanie i oczyszczanie ścieków
- ✓ zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów, odzyskiwanie surowców
- ✓ rekultywacja

Podział przemysłu ze względu na charakter działalności

☉ Z punktu widzenia charakteru działalności rozróżnia się:

☉ **przemysł wydobywczy (górnictwo)** – obejmujący eksploatację zasobów naturalnych oraz także wstępne czynności związane z sortowaniem i uszlachetnianiem;

☉ **przemysł przetwórczy** – prowadzący do przetwarzania oraz uszlachetniania surowców i materiałów na potrzeby konsumpcyjne;

☉ prowadzi do wytworzenia dóbr materialnych, wykorzystywanych w dalszej produkcji lub bezpośrednio przez ludzi;

☉ przetwarzane są w nim surowce mineralne, surowce rolne lub różnorodne półwyroby dostarczane przez inne działy przemysłu.

Podział przemysłu ze względu na rodzaj wytwarzanych dóbr

🌐 Przemysł dzieli się też na rodzaj wytwarzanych dóbr:

🌐 **przemysł ciężki** – wytwarzający dobra inwestycyjne:

- 🌐 przetwarza duże masy surowców;
- 🌐 dział ten produkuje maszyny i półprodukty – w przeważającej większości produkuje on na potrzeby innych przemysłów, a nie konsumentów;
- 🌐 obejmuje on m.in.:
 - 🌐 przemysł budowlany,
 - 🌐 przemysł chemiczny,
 - 🌐 przemysł elektromaszynowy,
 - 🌐 przemysł metalurgiczny,
 - 🌐 przemysł mineralny,
 - 🌐 przemysł paliwowo-energetyczny,
 - 🌐 przemysł zbrojeniowy;

🌐 **przemysł lekki** – wytwarzający dobra konsumpcyjne o niewielkiej wadze i związany z produkcją artykułów masowego użytku dla konsumentów;

- 🌐 obejmuje on m.in.:
 - 🌐 przemysł włókienniczy,
 - 🌐 przemysł odzieżowy,
 - 🌐 przemysł skórzany.

Podział przemysłu według jednorodności produkcji

☉ Zgodnie z podziałem jednorodności produkcji wyróżniamy tzw.:

☉ **gałąź przemysłu** – stanowi grupa wyspecjalizowanych zakładów (np. przemysł środków transportu), których produkcja (musi być spełniony jeden z warunków):

- ☉ opiera się na tym samym surowcu,
- ☉ posiada zbliżony proces technologiczny,
- ☉ polega na wytwarzaniu produktów o podobnym przeznaczeniu końcowym;

☉ **branże przemysłu** – tworzy grupa zakładów wydzielonych z gałęzi przemysłu według tych samych zasad jak wyżej;

☉ branżami przemysłu środków transportu są:

- ☉ samochodowa,
- ☉ taboru kolejowego,
- ☉ lotnicza,
- ☉ stoczniowa.

Podział przemysłu według sektorów własności

🌐 W innym podziale przemysłu opartym według sektorów własności, wyróżniamy:

🌐 **sektor publiczny** – grupujący:

- 🌐 własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych),
- 🌐 własność jednostek samorządu terytorialnego,
- 🌐 “własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego;

🌐 **sektor prywatny** – grupujący:

- 🌐 własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych),
- 🌐 własność zagraniczną (osób zagranicznych),
- 🌐 “własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego.

Znaczenie przemysłu: funkcje przemysłu

☉ Przemysł odgrywa istotną rolę w gospodarce danych krajów, ponieważ wpływa na ich rozwój i funkcjonowanie.

☉ Do najważniejszych funkcji przemysłu należą:

☉ **funkcja ekonomiczna** – polega ona m.in. na:

☉ dostarczaniu maszyn i urządzeń pozostałym sektorom gospodarki:

- ☉ przetwarzaniu surowców i półproduktów na produkty gotowe,
- ☉ współtworzeniu dochodu narodowego (np. polskiego PKB),
- ☉ stymulowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego regionów,
- ☉ pobudzaniu rozwoju pozostałych działów gospodarki (usług i rolnictwa),
- ☉ tworzeniu nowych wynalazków (funkcja innowacyjna; rozwój cywilizacyjny);

☉ **funkcja społeczna** – wpływa ona m.in. na:

☉ tworzenie miejsc pracy:

- ☉ źródło utrzymania ludności,
- ☉ podnoszenie poziomu życia ludzi,

☉ kształtowanie struktury wykształcenia ludności:

- ☉ koncentracja ludzi o określonym wykształceniu i statusie społecznym;

☉ **funkcja przestrzenna** – wpływa ona m.in. na:

- ☉ zmianę krajobrazu – przekształcanie środowiska przyrodniczego,
- ☉ przepływ towarów i informacji,
- ☉ przyspieszenie procesów urbanizacyjnych:
 - ☉ rozwój istniejących i tworzenie nowych miast.

Skutki uprzemysłowienia (industrializacji)

- 🌐 **Negatywnym skutkiem industrializacji** jest **zanieczyszczenie wód, atmosfery oraz degradacja gleby.**
- 🌐 **Ponadto zabudowa przemysłowa i odpady poprodukcyjne w znacznym stopniu **przekształcają naturalny krajobraz.****

Rozwój przemysłu: rewolucje przemysłowe

Rozwój przemysłu – rewolucje przemysłowe

- 🌐 Duży wzrost liczby ludności, a także zwiększenie zapotrzebowania na przedmioty codziennego użytku spowodowały, że w XVIII wieku zaczęto podejmować działania mające na celu podniesienie wydajności produkcji odbywającej się dotychczas w zakładach rzemieślniczych i manufakturach.
- 🌐 Stało się to możliwe dzięki rozwojowi myśli technicznej, którego następstwem były 3 lub 4 rewolucje przemysłowe.
- 🌐 Każda z rewolucji przemysłowych przyniosła pojawienie się nowych wynalazków, przyczyniających się do wzrostu technologii i wydajności oraz jakości produkcji.
- 🌐 Z chwilą zaistnienia pierwszej rewolucji przemysłowej rozpoczęła się tzw. **industrializacja (uprzemysłowienie)**, docierająca do coraz nowych miejsc na Ziemi.

Maszyna parowa z XVIII wieku – symbol rewolucji przemysłowej

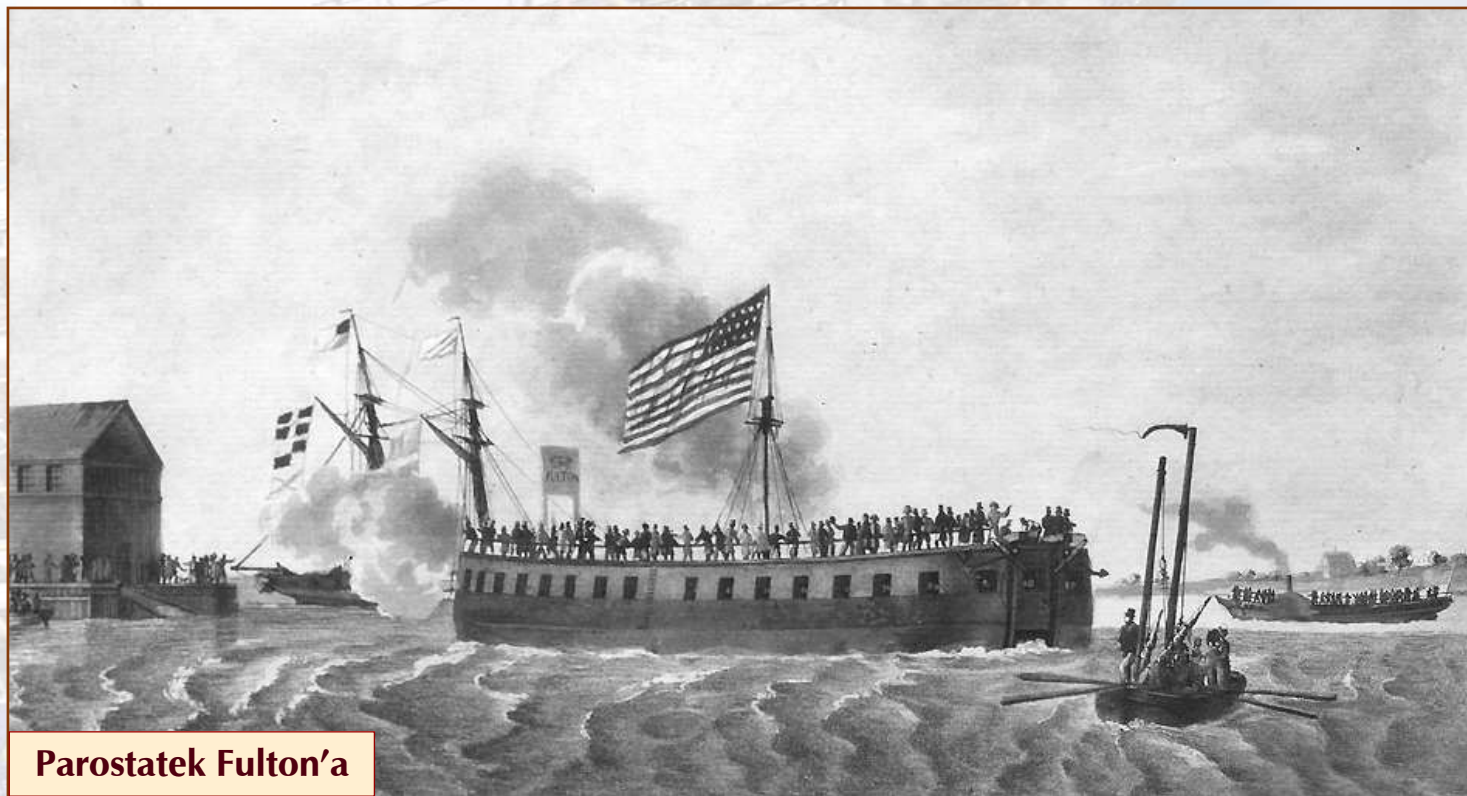
I rewolucja przemysłowa – “epoka pary”

❶ I rewolucja przemysłowa:

- ❶ trwała od połowy XVIII w. do połowy XIX w.;
- ❶ zaczęła się ona w Wielkiej Brytanii – stąd Anglia jest kolebką przemysłu.

❶ Najważniejsze wynalazki:

- ❶ **maszyna tkacka** (1733 r.) i doskonalszej jej formy **maszyny przędzalniczej** (1764 r.);
- ❶ **maszyna parowa** – 1763 r. (James Watt) – spowodowała wzrost wydajności i jakości:
 - ❶ dzięki zastosowaniu silnika wykorzystującego parę wodną możliwy był rozwój:
 - ❶ przemysłu włókienniczego – w 1784 powstała pierwsza **fabryka przędzalnicza**, w której użyto silniki parowe Watta,
 - ❶ górnictwa węglowego,
 - ❶ przemysłu maszynowego, środków transportu oraz samego transportu poprzez zastosowanie jej w:
 - ❶ **statkach parowych** (Robert Fulton – 1803 r.),
 - ❶ **parowozach** (George Stephenson – 1825 r.),
 - ❶ **kolei (lokomotywa, Richard Trevithick w 1804 r.).**

Parostatek Fulton'a

Lokomotywa Trevithick'a

Parowóz Stephenson'a

I rewolucja przemysłowa – “epoka pary”

🕒 Zmiany w przemyśle:

- 🕒 w procesie wytopu stali węgiel drzewny zastąpiono dużo efektywniejszym koksem,
- 🕒 powstanie pierwszych okręgów przemysłowych w oparciu o górnictwo węgla kamiennego oraz hutnictwo żelaza:
 - 🕒 Zagłębie Ruhry i Sary w Niemczech,
 - 🕒 Okręg Birmingham w Wielkiej Brytanii,
 - 🕒 GOP w Polsce,
 - 🕒 Okręg Pensylwanii w USA.

Fabryka Fryderyka Kupp'a z 1835 roku
Przedsiębiorstwo hutnicze zostało założone w 1811 r.
i było jednym z największych w Zagłębiu Ruhry

Okręg Pensylwania
Zakłady hutnicze powstałe w XIX wieku (zdjęcie wykonane w 1905 roku)

II rewolucja przemysłowa – “epoka elektryczności”

II rewolucja przemysłowa:

- trwała od połowy XIX w. do połowy XX w.

Najważniejsze wynalazki:

opracowanie metody rafinacji ropy naftowej:

- Ignacy Łukasiewicz w 1852 r. dzięki temu zapoczątkował wykorzystanie ropy naftowej jako surowca energetycznego,
 - w Bóbrce k. Krosna na Podkarpaciu dokonał pierwszej destylacji ropy naftowej,
 - w 1853 r. skonstruował pierwszą lampę naftową,
- nastąpił spadek znaczenia węgla kamiennego i wzrost hutnictwa miedzi i aluminium,
- surowcowe okręgi przemysłowe nie miały już takiego znaczenia:
 - ośrodkami przemysłowymi o podstawowym znaczeniu zaczęły być porty, do których dowożono ropę naftową (i tu najczęściej lokalizowano rafinerie) i aglomeracje miejskie, które zapewniały zbyt dla powiększającej się liczby towarów przy gwałtownym wzroście liczby ludności;
- skonstruowanie wysokoprężnego silnika spalinowego przez Rudolfa Diesel’a w 1897 r.,
- skonstruowanie pierwszego samochodu przez Carla Benza i Gottlieba Daimlera w 1885 r., samolotu przez braci Wright (Wilbur i Orville Wright) w 1903 r.;
- wynalezienie i zastosowanie elektryczności oraz skonstruowanie silnika elektrycznego przez Michael’a Faradaya (połowa XIX wieku) i żarówki przez Thomasa Edisona (opatentowana w 1879 r.);
- wynalezienie telefonu przez Aleksandra Bell’a w 1876 roku.

II rewolucja przemysłowa – “epoka elektryczności”

- 🌐 W okresie drugiej rewolucji przemysłowej powstała i została wdrożona w życie koncepcja linii produkcyjnej.
- 🌐 Obecnie zdecydowana większość produkowanych wyrobów wykorzystuje ją, dzięki czemu koszty produkcji są niższe.

Ford Model T – pierwszy “w miarę tani”, masowo produkowany od 1908 r. samochód osobowy skonstruowany przez Henrego Ford’a. Pojazd produkowano na specjalnie zaprojektowanej linii produkcyjnej. Datę 1908 uznaje się za początek motoryzacji – Forda T wyprodukowano w liczbie ponad 15 milionów egzemplarzy.

III rewolucja przemysłowa – “rewolucja naukowo-techniczna”

III rewolucja przemysłowa odznacza się rozwojem przemysłu zaawansowanych technologii – “high-technology” i utratą znaczenia tradycyjnych gałęzi przemysłu;

- trwa ona od połowy XX wieku do początku lat 90. XX wieku (w przypadku uwzględnienia tylko 3 rewolucji – do chwili obecnej).

- Najważniejszymi elementami rewolucji naukowo-technicznej są:

- komputeryzacja i automatyzacja procesów związanych z produkcją,

- negatywnym skutkiem tego procesu jest pojawienie się tzw. bezrobocia technologicznego w wyniku spadku zapotrzebowania na “ręce do pracy”,

- wykorzystanie nowych źródeł energii,

- zwłaszcza wysokowydajnej energetyki jądrowej,

- udoskonalenie środków telekomunikacji i transportu.

III rewolucja przemysłowa – “rewolucja naukowo-techniczna”

☉ Najważniejszymi wynalazkami tej rewolucji były:

☉ **tranzystor** – skonstruowany w 1947 r. przez John’a Bardeena i William’a Shockley’a,

☉ **układ scalony** – opatentowany w 1959 r. przez Jack’a Kibby’ego,

☉ **mikroprocesor** – firmy Intel z 1971 r.

☉ Dzięki tej rewolucji powstały **technopolie**.

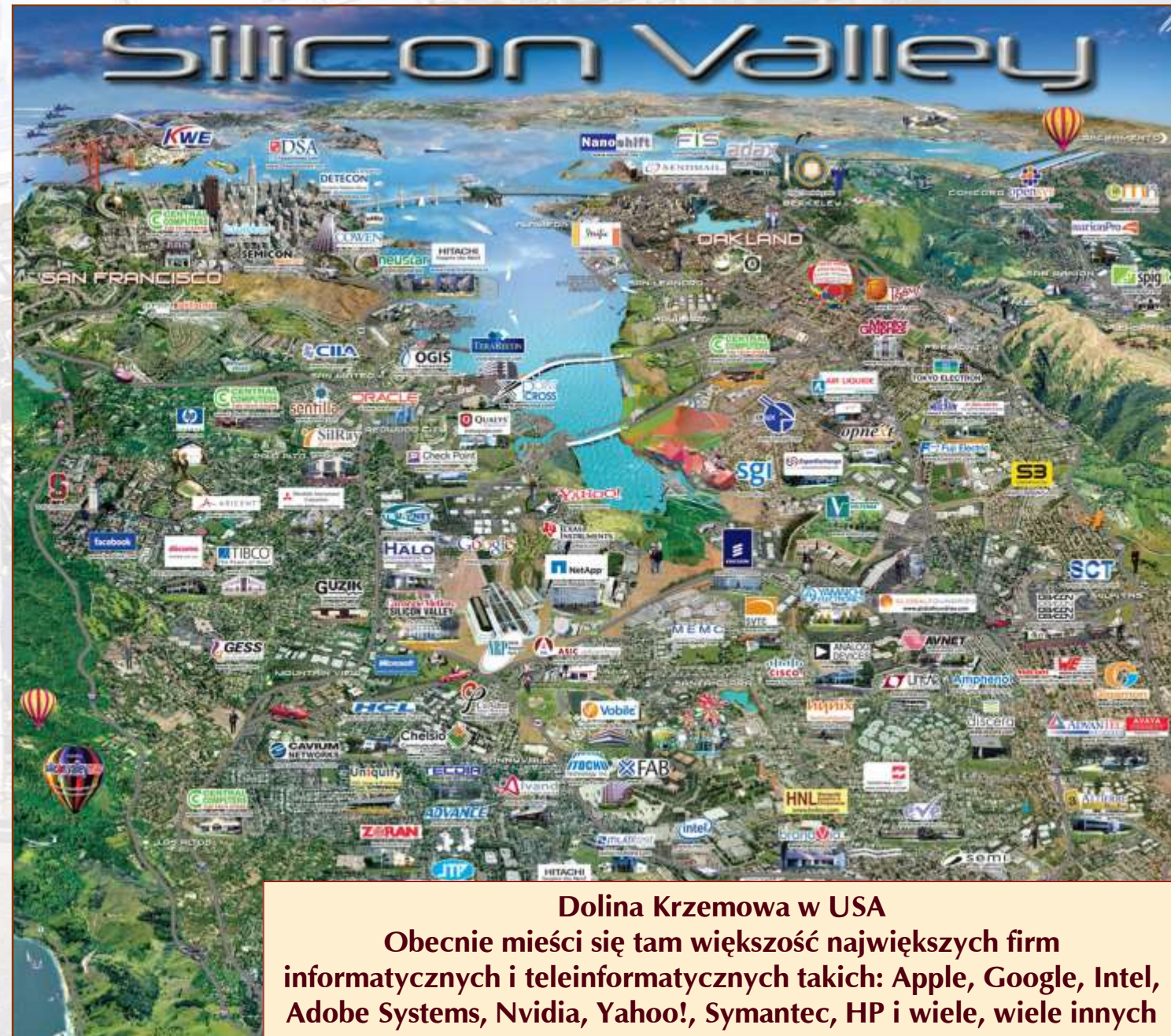
☉ Ich lokalizacja została uzależniona od:

- ☉ nieskażonego środowiska przyrodniczego,
- ☉ dogodnego położenia komunikacyjnego,
- ☉ bliskości uczelni wyższych,
- ☉ dostępu do wysoko wykwalifikowanej kadry.

☉ Obecnie najprężniej działające okręgi przemysłowe występują w:

☉ Dolinie Krzemowej – Silicon Valley (północna część Kalifornii), Orange County (południowa część Kalifornii k. Los Angeles) w USA,

☉ Silicon Island – Kiusiu, Tokio, Hiroszima i Osaka w Japonii.

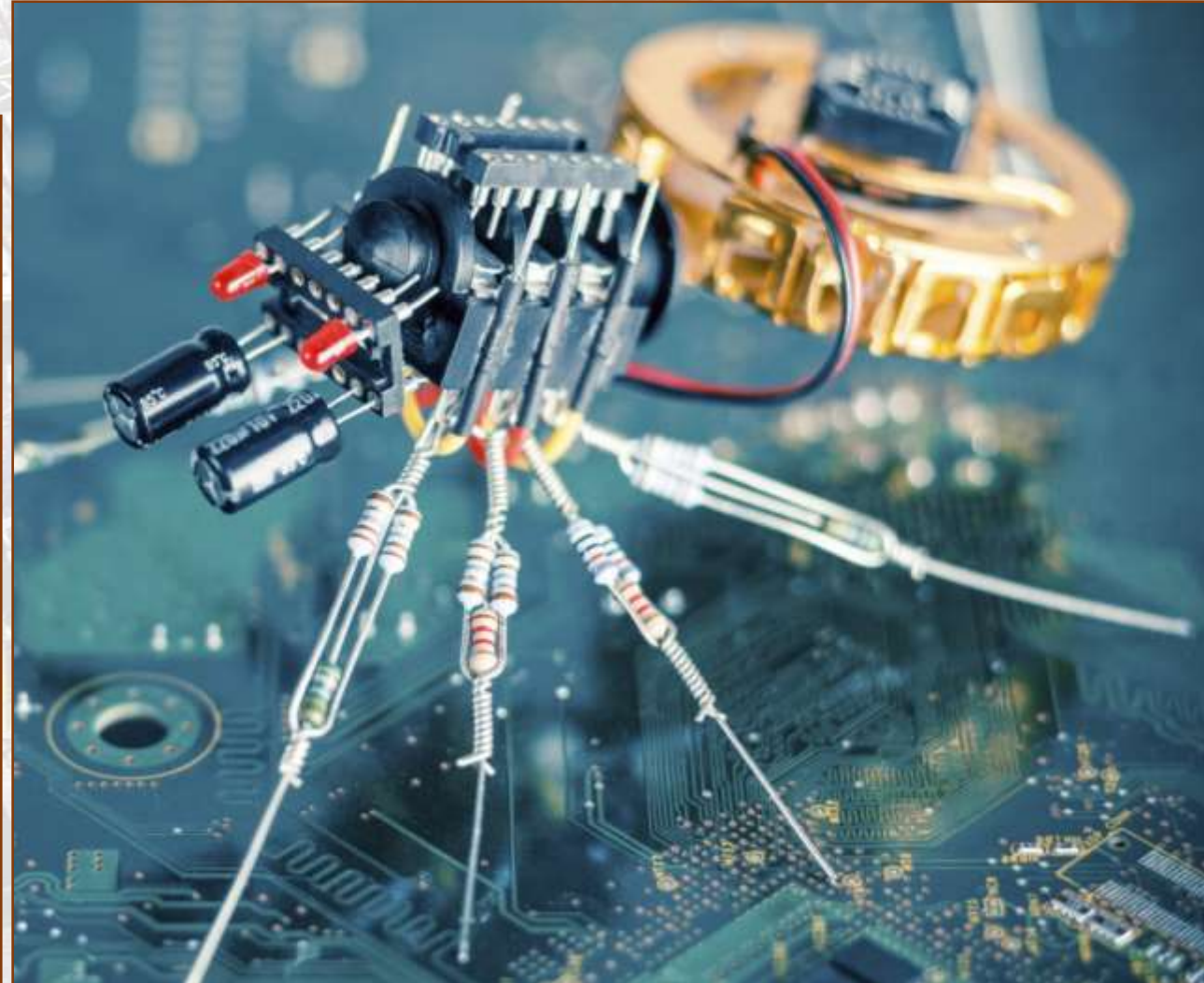
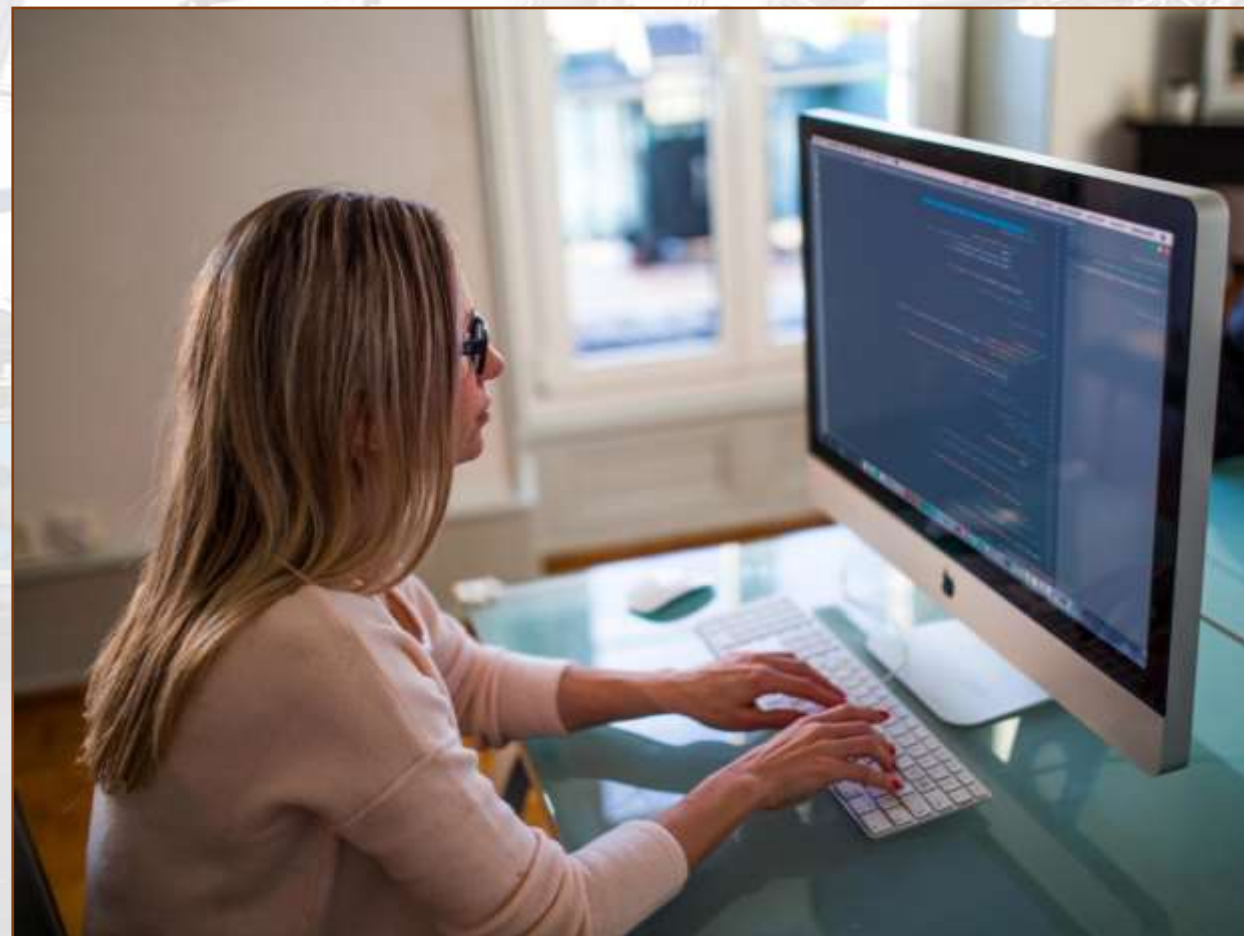

Dolina Krzemowa w USA

Obecnie mieści się tam większość największych firm informatycznych i teleinformatycznych takich: Apple, Google, Intel, Adobe Systems, Nvidia, Yahoo!, Symantec, HP i wiele, wiele innych

IV rewolucja przemysłowa – “rewolucja informacyjna”

- 🌐 **IV rewolucja przemysłowa** – będąca kontynuacją III rewolucji przemysłowej (można ją traktować jako pod fazę III rewolucji przemysłowej), z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w przemyśle, co umożliwia jeszcze lepsze niż do tej pory doskonalenie produkcji, wzrost wydajności oraz możliwość osiągania jeszcze większych dochodów (produkcja produktów cechujących się innowacyjnością, wszechstronnością umożliwia osiągnięcie sukcesu);
- 🌐 trwa ona od początku lat 90. XX w. do dziś.

IV rewolucja przemysłowa – “rewolucja informacyjna”

🌐 Najważniejsze wynalazki/cechy IV rewolucji przemysłowej:

- 🌐 **upowszechnienie komputerów PC w procesie produkcyjnym** (produkcja wspomagana jest w znacznym stopniu wykorzystaniem komputerów),
- 🌐 **powstanie specjalistycznego oprogramowania wykorzystywanego powszechnie w procesie produkcyjnym** (robotyzacja w produkcji),
- 🌐 **możliwość gromadzenia, selekcjonowania i analizowania danych**,
 - 🌐 np. możliwość testowania produktów, tj. samoloty, broń przed produkcją masową;
- 🌐 **udoskonalenie przepływu informacji – powstanie i rozwój Internetu**,
 - 🌐 **powstanie portali internetowych**, a następnie **portali społecznościowych (Facebook)** – możliwość wymiany informacji,
- 🌐 **wynalezienie i doskonalenie wynalazków kształtujących nasz sposób życia, tj.:**
 - 🌐 **ogólnodostępnych systemów operacyjnych** stosowanych w różnych urządzeniach:
 - 🌐 **Windows, Linux, Android i Mac OS**,
 - 🌐 **urządzenia mobilne:**
 - 🌐 **telefon komórkowy i smartfon**,
 - 🌐 **laptop, tablet i iPod**,
 - 🌐 **media cyfrowe:**
 - 🌐 **telewizja HD i Ultra HD**,
 - 🌐 **radio cyfrowe**.

IV rewolucja przemysłowa – “rewolucja informacyjna”

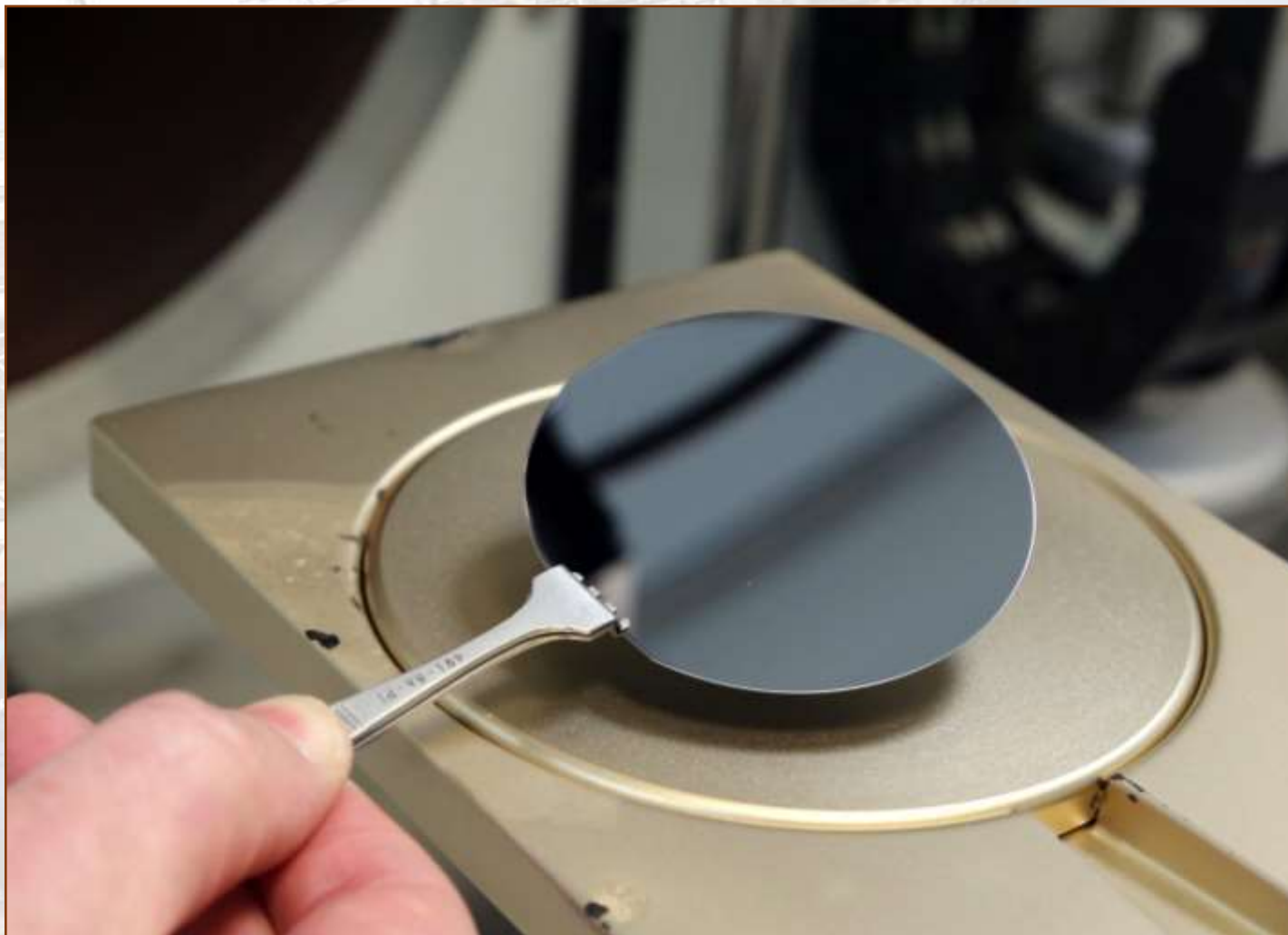
🌐 IV rewolucja przemysłowa przyniosła także możliwość zastosowania nowych technologii związanych z rozwojem:

🌐 **nanotechnologii** – bazującej na technologiach opartych na produktach, których powstanie następuje na poziomie pojedynczych atomów i cząsteczek, dzięki czemu wyprodukowane w ten sposób produkty cechują się znacznie lepszymi parametrami, co może mieć niebagatelne znaczenie w wielu dotąd produkowanych przedmiotach oraz przyczynia się do konstruowania nowych wynalazków,

🌐 np. wytrzymałe włókna sztuczne, grafen i nanorurki;

🌐 **biotechnologii** – stosującej w procesie produkcyjnym różnorodne organizmy żywe lub ich składniki do uzyskiwania nowych, lepszych produktów;

🌐 **inżynierii genetycznej** – skutkująca doskonaleniem produktów, bazująca na ingerencji w materiał genetyczny organizmów, w celu zmiany ich właściwości dziedzicznych.

Grafen – to miała być rewolucja!

Grafen, płaska struktura złożona z atomów węgla, to wyjątkowy materiał: jest przezroczysty, giętki, a jednocześnie twardszy niż stal, znakomicie przewodzi ciepło. Naukowcy mają nadzieję, że w przyszłości zastąpi krzem i znajdzie zastosowanie m.in. w elektronice czy medycynie. Zakres potencjalnych zastosowań grafenu jest tak szeroki, że świat na chwilę opanowała “grafenowa rewolucja”

Zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu i jego struktury na świecie

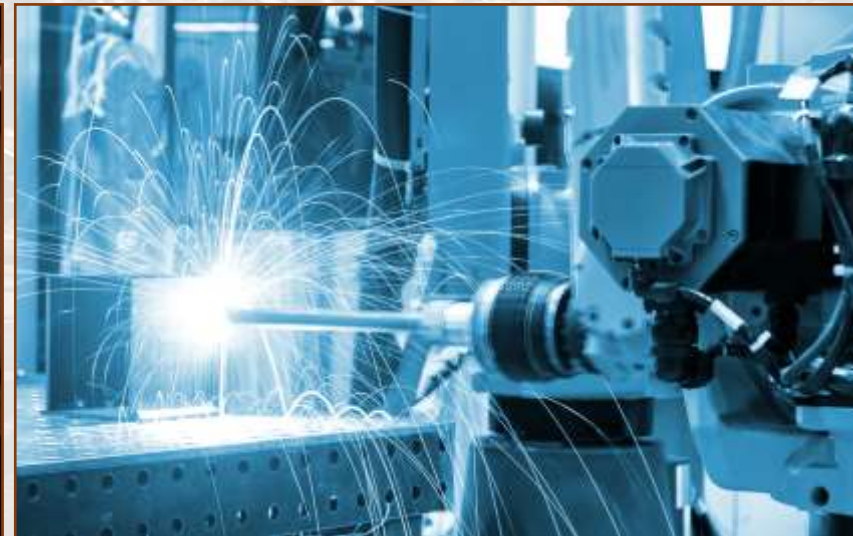
Poziom rozwoju przemysłu i jego struktura na świecie

- 🌐 **Rzeczony społeczno-gospodarczy poszczególnych regionów świata (poza Chinami, które znalazły specyficzny sposób na rozwój przemysłu) wywiera decydujący wpływ na obecny poziom zróżnicowania rozwoju przemysłu na świecie.**

Poziom rozwoju przemysłu i jego struktura na świecie

- 🌐 **Najlepiej rozwinięte pod względem społeczno-gospodarczym państwa świata przodują w produkcji przemysłowej,**
 - 🌐 kraje Unii Europejskiej, Japonia i Korea Południowa, Australia, USA i Kanada,
 - 🌐 w państwach tych jednak przemysł powoli traci na znaczeniu,
 - 🌐 znajdują się w fazie postindustrialnej – usługi stanowią w nich podstawę ich gospodarek.
- 🌐 **Produkcja jest nastawiona na wytwarzanie produktów nowoczesnych technologicznie, cechujących się wysokim stopniem przetworzenia (środki transportu, sprzęt elektroniczny, wyroby przemysłu precyzyjnego i zbrojeniowego).**
- 🌐 **Produkcja tych wyrobów oraz wysoki poziom rozwoju przemysłu jest możliwy dzięki:**
 - 🌐 dużym nakładom finansowym ponoszonym na specjalistyczne badania naukowe,
 - 🌐 istnieniu wysoko wykwalifikowanej siły roboczej,
 - 🌐 rozwiniętemu zapleczu naukowo-badawczemu,
 - 🌐 bardzo dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej (szczególnie transportowej),
 - 🌐 dogodnym warunkom naturalnym (w większości tych państw jest klimat umiarkowany).

Poziom rozwoju przemysłu i jego struktura na świecie

- ☉ **Dobrze rozwinięte pod względem poziomu rozwoju przemysłu są Chiny** – w których dalej zyskuje on na znaczeniu.
- ☉ Proces uprzemysłowienia Chin następował i dalej przebiega w sposób bardzo szybki.
- ☉ W kraju tym obserwujemy rozwój wszystkich możliwych gałęzi przemysłu, zarówno tradycyjnych (przyczyniają się one dalej do produkcji wielu tanich, mało skomplikowanych produktów eksportowych), jak i od niedawna także wysokich technologii (to co do niedawna tworzyły jedynie kraje najwyżej rozwinięte, obecnie z powodzeniem produkują Chińczycy – co więcej produkty te potrafią być coraz częściej tak samo dobre),
- ☉ silne uprzemysłowienie wkracza na coraz nowe tereny, dotąd słynące z rolnictwa.

Poziom rozwoju przemysłu i jego struktura na świecie

- 🌐 **Średnio rozwinięte pod względem rozwoju przemysłu są kraje industrialne i wkraczające powoli w fazę postindustrialną:**
 - 🌐 nowo uprzemysłowione kraje produkcji masowej (przemysł głównie dzięki wysokim inwestycjom zagranicznym oraz stosunkowo niskim kosztom produkcji zyskuje w nich szybko na znaczeniu) – produkujące słabo i średnio zaawansowane technologicznie produkty przemysłu elektronicznego oraz ubrania i obuwie:
 - 🌐 Azji Południowej (Indie),
 - 🌐 Południowo-Wschodniej (Indonezja, Malezja, Filipiny, Tajlandia),
 - 🌐 Ameryki Południowej (Brazylia i Argentyna),
 - 🌐 RPA,
 - 🌐 w krajach tych występuje stosunkowo duży udział przemysłu w gospodarce;
 - 🌐 państwa należące do WNP (Rosja, Białoruś, Kazachstan) i Ukraina – pozostające dalej z przewagą udziału tradycyjnych gałęzi przemysłu (przemysł traci na znaczeniu),
 - 🌐 państwa te przechodzą obecnie powolną modernizację przemysłu,
 - 🌐 zatrudnienie w przemyśle pozostaje jednak dalej na stosunkowo dużym poziomie (jest znacznie większe niż w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo).

Poziom rozwoju przemysłu i jego struktura na świecie

- 🌐 **Słabo rozwinięte pod względem przemysłu** są **kraje rozwijające się**, w których przemysł jest dopiero **w fazie industrialnej** (rozwija się w nich zjawisko przyspieszonego uprzemysłowienia) – stawiają one głównie na wydobycie i późniejszy eksport surowców mineralnych.
- 🌐 Należą do nich pozostałe, niewymienione państwa Afryki, Azji, Ameryki Południowej i Ameryki Środkowej w których następuje eksploatacja istniejących złóż surowców mineralnych.
- 🌐 W niektórych krajach, w szczególności naftowych Zatoki Perskiej, niektóre gałęzie przemysłu dzięki określonym surowcom (ropie naftowej i gazie ziemnemu) potrafią być bardzo dobrze rozwinięte (przyczyniają się one do dużego udziału przemysłu w tworzeniu PKB), jednak pozostałe w zasadzie nie istnieją.

Dezindustrializacja

- 🌐 **Dezindustrializacja** – proces przyczyniający się do zmniejszenia znaczenia działalności przemysłowej lub w skrajnych sytuacjach nawet do jego zaniku.
- 🌐 W dużym uproszczeniu jest to **przeciwieństwo industrializacji**, czyli uprzemysłowienia.
- 🌐 Występuje ona w przypadku państw przechodzących z fazy industrialnej do postindustrialnej.
- 🌐 W szczególności dotyczy ona tradycyjnych gałęzi przemysłu (przemysłu ciężkiego oraz wydobywczego).
- 🌐 Proces ten prowadzi do zamykania nierentownych gałęzi przemysłu.

Rodzaje dezindustrializacji

🌐 **Dezindustrializacja** w zależności od charakteru przebiegu może mieć dwie główne odmiany:

- 🌐 **dezindustrializacja strukturalna** – związana ze zmniejszeniem roli przemysłu wynikającym ze spadku zapotrzebowania na pewne wyroby przemysłowe;
- 🌐 **dezindustrializacja relokacyjna** – kiedy likwidacja niektórych gałęzi przemysłu wynika z presji ekologicznej występującej w danym państwie, która skłania inwestorów do relokacji, czyli przenoszenia zakładów z krajów wysoko rozwiniętych (zwracają one uwagę na względy ekologiczne – czyste środowisko) do krajów słabiej rozwiniętych gospodarczo, o niższych kosztach pracy i łagodniejszych przepisach dotyczących ochrony środowiska.

Reindustrializacja

- 🌐 **Reindustrializacja** – proces ponownego wzrostu znaczenia sektora przemysłu, w którym wprowadzane są jakościowe zmiany w procesach wytwórczych (produkcja jest dość ekologiczna).
- 🌐 Zachodzi on obecnie w wielu wysoko rozwiniętych państwach, które do dalszego rozwoju potrzebują w swoim kraju inwestycji w przemyśle (często w tych krajach wcześniej inwestowano jedynie w sektor usług).
- 🌐 Konieczność częściowej reindustrializacji szczególnie mocno dała o sobie znać w czasie **lockdown'u** na świecie w 2020 i 2021 roku, związanego z pandemią koronawirusa na świecie.
 - 🌐 W Polsce i wielu państwach pojawił się problem skąd kupić środki ochrony osobistej, respiratory i inne artykuły – skoro nie jest to produkowane w danym państwie (lub produkcja jest niewielka).
- 🌐 Obecnie reindustrializację przyspieszają także światowe tendencje do inwestycji w **nowoczesne technologie**.

Przemysł w Polsce

Znaczenie przemysłu - PKB

🌐 **Przemysł** jest bardzo ważnym sektorem polskiej gospodarki.

🌐 **Udział przemysłu wraz z budownictwem w strukturze PKB w 2022 r. wyniósł 29,9%** (nieznaczny wzrost w ciągu kilku lat):

🌐 **przemysł: 24,5%:**

🌐 **górnictwo i wydobywanie – 1,7%** (tendencja spadkowa),

🌐 **przetwórstwo przemysłowe – 18,2%** (tendencja wzrostowa),

🌐 **wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 3,5%** (tendencja wzrostowa po spadku),

🌐 **dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – 1,1%** (tendencja spadkowa po wzroście),

🌐 **budownictwo: 5,4%** (nieznaczny spadek w ciągu ostatnich lat).

Znaczenie przemysłu – zatrudnienie w przemyśle

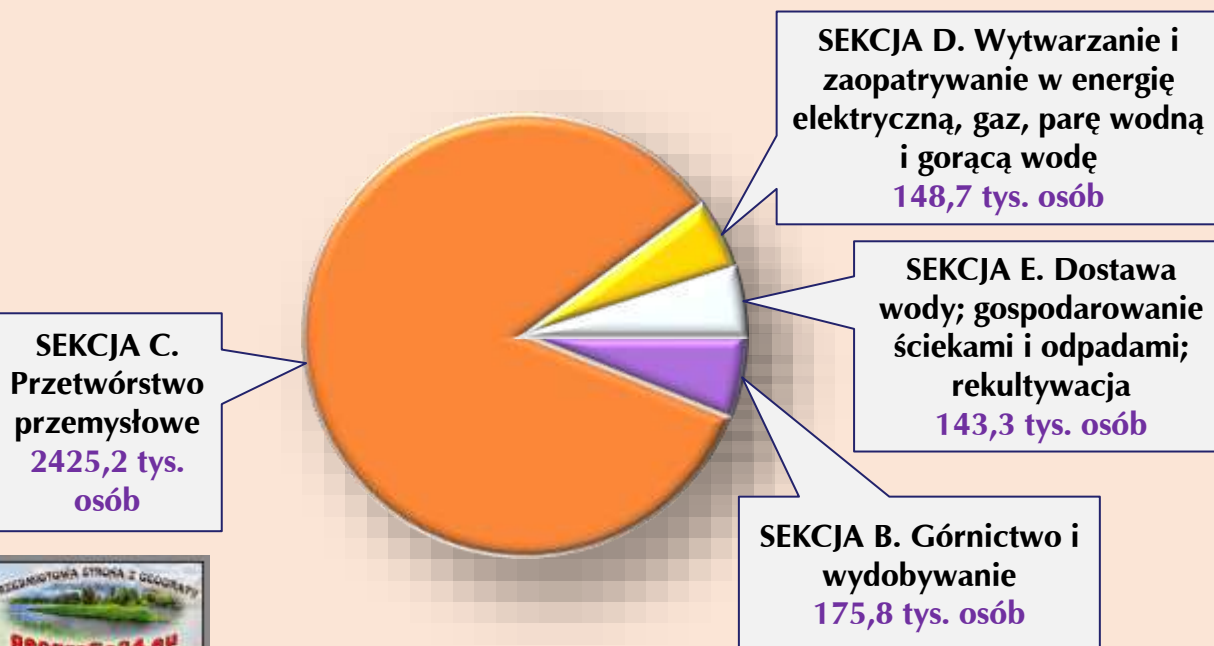
🌐 **W 2022 r. w przemyśle pracowało ponad 3,2 mln Polaków:**

🌐 Wzrost zatrudnienia w tym sektorze w ostatnich latach (z 2,9 mln w 2010 r. do 3,2 mln w 2022 r.) wynikał przede wszystkim z dwóch faktów:

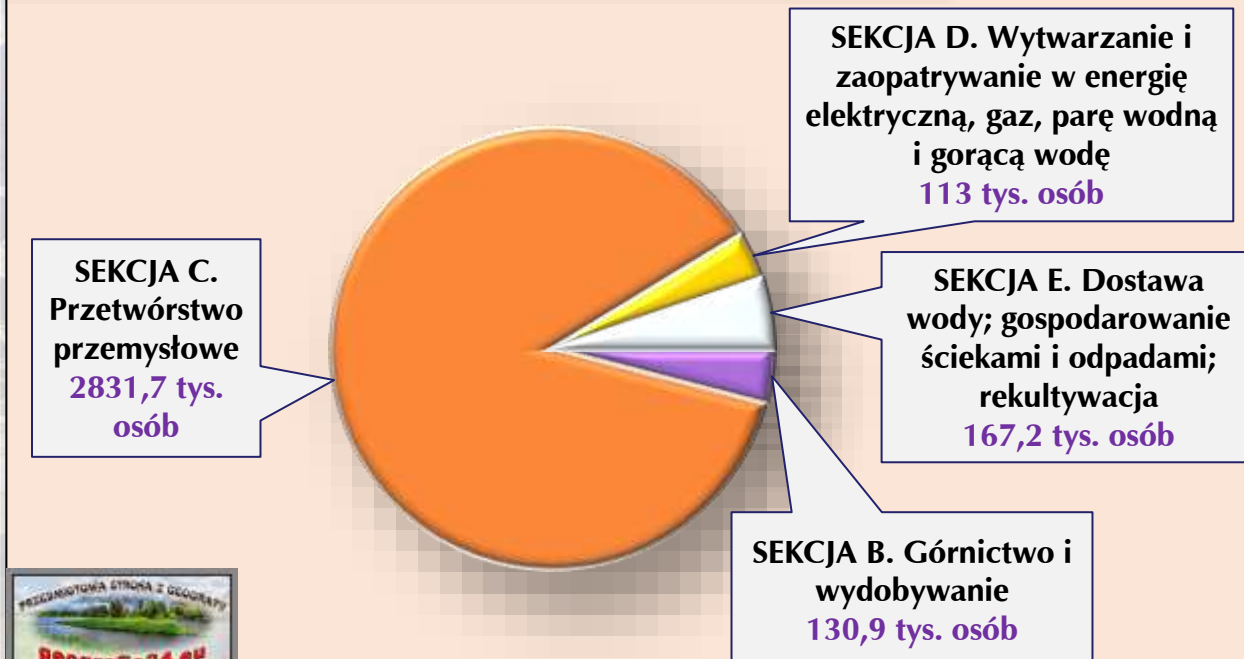
- 🌐 prężnego rozwoju polskiej gospodarki (krajowe firmy dobrze sobie radzą na rynkach Unii Europejskiej i innych,
- 🌐 inwestycjami dofinansowanymi z budżetu UE, szczególnie w budownictwie (sektor ten pobudza rozwój przemysłu):
- 🌐 wielu inwestycji związanych z funduszami płynącymi z UE, np. z organizacją przez Polskę EURO 2012.

Struktura pracujących wg sekcji przemysłu w 2012 r.

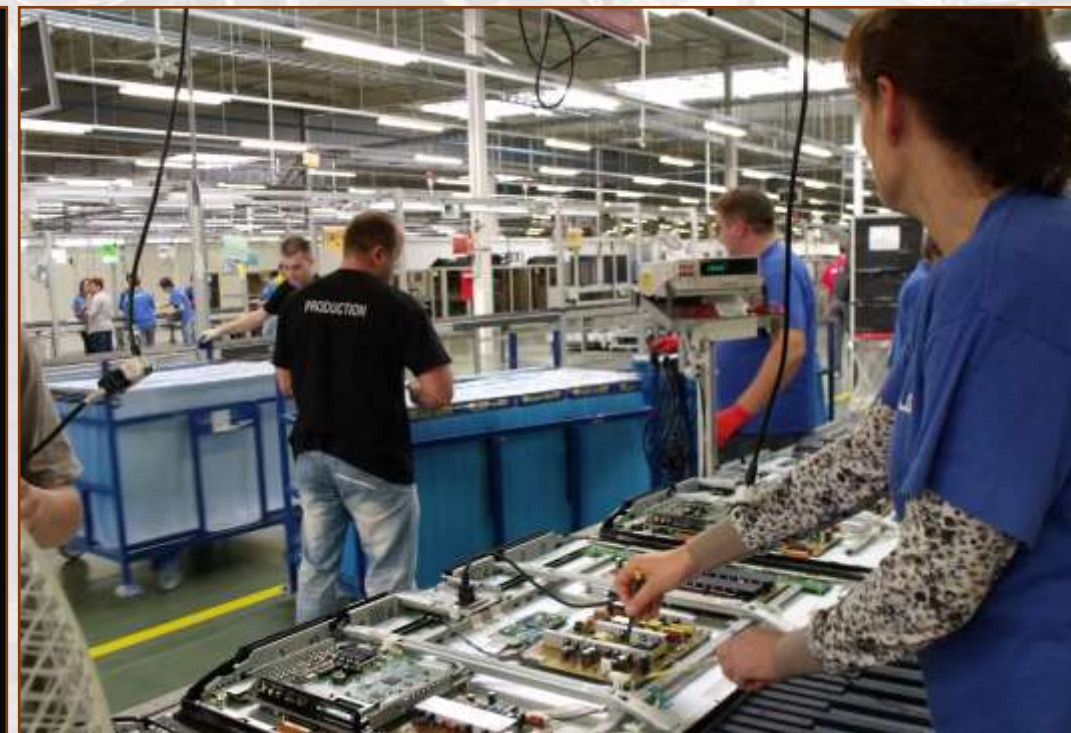

Struktura pracujących wg sekcji przemysłu w 2022 r.

Polski przemysł dziś

- ☉ W latach 80. XX w. w naszej gospodarce dominował przemysł ciężki, głównie górnictwo, hutnictwo i energetyka.
- ☉ Ostatnie kilkanaście lat to okres radykalnych zmian w polskim przemyśle.
 - ☉ Gospodarka centralna zastąpiona została rynkową, co wywołało konieczność restrukturyzacji wielu fabryk.
 - ☉ Zaczęto wprowadzać zasadę ekonomiczną, że koszty wytworzenia towaru nie mogą być wyższe od ceny jego zbycia.
 - ☉ W związku z tym liczne nierentowne fabryki, kopalnie, huty postawiono w stan upadłości.
- ☉ Obecnie jedną z najlepiej rozwijających się gałęzi produkcji przemysłowej jest **produkcja urządzeń elektronicznych**, głównie **telewizorów LCD** i **sprzętu AGD**.
- ☉ Dosyć prężnie prosperują również przemysł motoryzacyjny (w tym m.in.: produkcja samochodów, silników).
- ☉ Dość dobrze działają zakłady produkujące kosmetyki, leki, papier, meble, a także artykuły budowlane i spożywcze.

Produkcja telewizorów LCD, LED i OLED

- ☉ Szacuje się, że kilkadziesiąt procent **telewizorów nowej generacji** wyprodukowanych w Europie pochodzi z Polski.
- ☉ W 2022 r. wyprodukowano 17,2 mln telewizorów (w 2010 – 14,7 mln, zaś w 2020 – 16,7 mln).
 - ☉ Niestety zajmujemy się głównie ich montażem.
- ☉ Telewizory LCD, LED i OLED powstają m.in. w:
 - ☉ **Mławie** w woj. mazowieckim i w **Biskupicach Podgórnych** w gminie Kobierzyce pod Wrocławiem w woj. dolnośląskim (**LG Electronics**),
 - ☉ **Ostaszewie k. Łysomic** pod Toruniem (**Sharp** należący do słowackiej firmy **UMC – Universal Media Corporation**),
 - ☉ **Gorzowie Wielkopolskim** (**TPV Displays Polska Sp. z o.o.**; dla **Philipsa TPVison**),
 - ☉ **Żyrardowie** (**TCL**; produkcja telewizorów pod swoją marką i na zlecenie innych firm, np. **JVC**),
 - ☉ **Biskupicach Podgórnych** w woj. dolnośląskim (**Toshiba**; fabryka należy obecnie do **Vestel Polska**).
- ☉ Polskie telewizory eksportujemy głównie do Europy Zachodniej do: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch i Hiszpanii.

Linia produkcyjna LG Electronics

Przemysł meblarski w Polsce

- 🌐 **Produkcja mebli** należy do najstarszych gałęzi produkcji przemysłowej w Polsce.
- 🌐 W ostatnich kilkunastu latach rozwija się ona bardzo dynamicznie.
- 🌐 Nasz kraj należy do największych producentów mebli na świecie.
 - 🌐 Zajmujemy drugie miejsce na świecie w eksporcie mebli (po Chinach).
 - 🌐 Najbardziej rozpoznawalnymi polskimi markami są:
 - 🌐 Kler, Forte, Paged, Klose, BRW, Nowy Styl, VOX czy Ludwik Styl.
- 🌐 Atrakcyjne wzornictwo mebli oraz “przyjazne” i dostosowane do szerokiego grona mieszkańców UE walory spowodowały, że polskie meble stały się międzynarodowym hitem eksportowym.
 - 🌐 Obecnie przemysł meblarski stanowi jedną z najważniejszych części polskiej gospodarki.
- 🌐 Polskie fabryki corocznie eksportują meble do około 140 krajów, a wartość ich eksportu sukcesywnie wzrasta.
 - 🌐 Hitami eksportowymi są meble tapicerowane oraz meble do jadalni i salonu.
- 🌐 Największym odbiorcą polskich mebli są kraje UE (90%) i inne wysoko rozwinięte państwa leżące głównie w Europie:
 - 🌐 Niemcy – będące od lat najważniejszym odbiorcą polskich mebli (trafia tu aż 1/3 całości eksportu),
 - 🌐 Liczą się jeszcze: Czechy, Francja, Wielka Brytania i Holandia.

KONIEC

Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -